

Sygn. akt *IV U 882/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Beata Bury

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Pokrzywa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 października 2020 r. w R.

sprawy z wniosku **D. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania D. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 08.06.2020 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 08.06.2020 r., znak: (...) w ten sposób, że stwierdza, że wnioskodawczyni D. S. nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 3.665,01 zł (słownie: trzy tysiące sześćset sześćdziesiąt pięć złotych i 01/100) przekazanej przez organ rentowy za okres od 01.02.2020r. do 28.02.2020r. tytułem renty rodzinnej i świadczenia uzupełniającego po zmarłej S. M.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawczyni D. S. kwotę 597,90 zł (słownie: pięćset dziewięćdziesiąt siedem złotych 90/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.-

Sygn. akt IV U 882/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 8 października 2020 roku

Decyzją z dnia 8 czerwca 2020 r. znak: (...) ZUS Oddział w R. zobowiązał D. S. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 do 28 lutego 2020 r. w kwocie 3.665,01 zł z tytułu renty rodzinnej (...) i świadczenia uzupełniającego po zmarłej S. M. zam. (...).

Na uzasadnienie powołano się na treść art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy argumentował, że termin płatności świadczenia przypadał po śmierci S. M., a wnioskodawczyni nie była uprawniona do pobrania tego świadczenia. Dodatkowo, organ wskazał na możliwość przewidzianą w art. 136 ustawy jw.

W odwołaniu od powyższej decyzji D. S. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji. Zdaniem skarżącej:

- kwota potencjalnego zwrotu to 1.600,00 zł,
- w dacie śmierci S. M. była uprawniona do świadczenia, którego termin płatności przypadał na 15. dzień miesiąca,
- wnioskodawczyni zamieszkiwała z babcią, prowadząc z nią wspólne gospodarstwo domowe i opiekując się nią, jako osobą niepełnosprawną, pobierając zasiłek opiekuńczy,
- w rozpoznawanej sprawie w grę wchodzi regulacja art. 136a ustawy emerytalnej, tj. wstrzymanie wypłaty świadczenia od następnego miesiąca, tj. marca 2020 r., zastosowanie przez organ rentowy art. 101 pkt 2 ustawy pozostaje błędne, albowiem jest on wyjątkiem od regulacji art. 136,
- organ rentowy miał obowiązek wypłacić świadczenie za luty 2020 r., choć termin jego płatności przypadał już po śmierci uprawnionego,
- świadczenia w wysokości 2.065,01 zł przypadają za inny okres niż luty 2020 r., a zatem już z tego względu nie powinny być objęte obowiązkiem zwrotu.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS O/R. wniósł o oddalenie odwołania w całości, podtrzymując dotychczas prezentowaną argumentację.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. M. – babcia wnioskodawczyni D. S., zmarła w dniu (...).

Ww. była uprawniona do renty rodzinnej (...) w wysokości 1.100,00 zł oraz świadczenia uzupełniającego w wysokości 500,00 zł.

Powyższe świadczenia (...) za luty 2020 r., z terminem płatności 15 lutego 2020 r., na kwotę 3.665,01 zł, zostało wypłacone w dniu 12 lutego 2020 r. wnuczce zmarłej – D. S.. S. M. była uprawniona do renty rodzinnej w wysokości 1.100,00 zł, a ponadto, zgodnie z decyzją z dnia 13 stycznia 2020 r. – do świadczenia uzupełniającego w wysokości 500,00 zł (= 1.600,00 zł) z wyrównaniem od 1 października 2019 r. (2.000 zł). Wypłata świadczenia za luty 2020 r. (1.100,00 zł i 500,00 zł) i wyrównanie świadczenia uzupełniającego (2.000,00 zł) nastąpiła przed terminem płatności. Termin ten do 15. dzień miesiąca kalendarzowego.

Organ rentowy dowiedział się o śmierci S. M. w dniu 14 lutego 2020 r. Wówczas do organu rentowego wpłynął wniosek o wypłatę na rzecz D. S. zasiłku pogrzebowego wraz z odpisem skróconym aktu zgonu S. M.. W tym samym dniu dokonał wstrzymania wypłaty świadczeń za luty 2020 r., jednakże z przyczyn technicznych, świadczenie za luty zostało jednak przekazane do realizacji, a jego faktyczne wstrzymanie nastąpiło w dniu 1 marca 2020 r.

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2020 r. organ rentowy odmówił D. S. prawa do wypłaty świadczenia niezrealizowanego po zmarłej babce S. M. w trybie art. 136 ustawy emerytalnej, w związku z wnioskiem z dnia 21 lipca 2020 r. Na dzień 5 października 2020 r. ww. nie złożyła odwołania od decyzji.

Wnioskodawczyni zamieszkiwała z babcią, prowadząc z nią wspólne gospodarstwo domowe i opiekując się nią, jako osobą niepełnosprawną, pobierając zasiłek opiekuńczy.

(dowód: akta organu rentowego, dalsza dokumentacja)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowaną i tym samym wiarygodną dokumentację złożoną w aktach organu rentowego.

Aspekt wiarygodności posiadają ujawnione w toku postępowania dowody z dokumentów. Ich treść i autentyczność nie budzi wątpliwości, stanowiąc odzwierciedlenie stanu rzeczywistego.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia istnienia obowiązku zwrotu po stronie wnioskodawczyni D. S. nienależnie pobranego świadczenia za luty 2020 r. po zmarłej babci – S. M.. Organ rentowy w tej mierze powoływał się na treść art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 53), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu (ust. 1). Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2). Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (ust. 3). Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5 (ust. 4). Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji (ust. 5). Organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności (ust. 6).

Instytucja nienależnie pobranych świadczeń jest regulowana ustawowo - w art. 138 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - i każde świadczenie przyznane bądź wypłacone we wskazanych w tej definicji okolicznościach staje się świadczeniem nienależnym. Żądanie zwrotu takiego świadczenia musi się odbyć w drodze wydania decyzji administracyjnej i dopiero od momentu jej skutecznego doręczenia na osobie zobowiązanej ciąży obowiązek ich zwrotu. Ta data "aktywizuje" również wcześniej nieistniejący obowiązek odsetkowy, będący należnością wtórną (por. wyrok SA w Lublinie z 14.6.2018 r., III AUa 1035/17).

W spornej sprawie argumentacja organu rentowego odnosiła się do wykładni art. 138 ust. 3 ww. ustawy. Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się bowiem również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. Chodzi o sytuacje pobrania świadczenia przez osobę niebędącą adresatem świadczenia, tj. niepozostającą z organem rentowym w stosunku ubezpieczenia społecznego. Przepis art. 138 ust. 3 ustawy nie tworzy przy tym odrębnego pojęcia świadczenia nienależnie pobranego przez osobę inną niż wskazana w decyzji organu rentowego, o czym świadczy odesłanie do ust. 1 tego przepisu. Inaczej mówiąc, na gruncie tego przepisu świadczenie nie staje się świadczeniem nienależnie pobranym przez to tylko, że pobrała je inna osoba niż adresat (świadczeniobiorca). Jeśli bowiem świadczenie zostaje wypłacone należnie, odebranie go przez osobę trzecią nie może powodować uznania go za nienależnie pobrane chociażby z tego powodu, że w pewnych sytuacjach odebranie świadczenia przez inną osobę jest prawnie dozwolone i dopuszczalne. Organ rentowy może więc dochodzić od osoby trzeciej zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wtedy, kiedy było ono nienależnie wypłacone. Wypłata należna, ale przejęta przez nieuprawnioną osobę, to kwestia odpowiedzialności (wobec zainteresowanego) osoby winnej niewłaściwego doręczenia (operatora) albo osoby nieuprawnionej do odebrania świadczenia. Jeżeli więc świadczenie było wypłacone należnie (tzn. nie zachodziły przyczyny ustania prawa ani prawo nie zostało zawieszone), ale odebrała je inna osoba niż uprawniony (np. były małżonek), to między organem rentowym i tą osobą nie powstaje żadna relacja prawna. W takiej sytuacji zainteresowany będzie miał roszczenie wyłącznie przeciwko osobie, która

odebrała świadczenie, chyba że zgłosił zastrzeżenie u operatora pocztowego, aby nie doręczać przesyłek domownikom. Wówczas mógłby się domagać zwrotu świadczenia od operatora, a ta zwrotu od osoby nienależnie wzbogaconej. **Artykuł 138 ust. 3 ustawy ma zatem w swojej ratio legis umożliwić administracyjne ściągnięcie kwot świadczeń pobranych przez osobę nieuprawnioną, jednak tylko wtedy, kiedy świadczenie było nienależnie wypłacone w rozumieniu art. 138 ust. 2 ustawy.** Nie zezwala natomiast na dochodzenie w tym trybie roszczeń od osoby, która w sposób nieuprawniony pobrała świadczenie adresowane do innej osoby, albowiem wówczas mogą znaleźć zastosowanie jedynie przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Co do zasady, konieczne jest zatem rozróżnienie świadczenia nienależnie pobranego od świadczenia nienależnego. Każde świadczenie nienależnie pobrane jest nienależne, jednak nie działa tu reguła odwrotna. W uzasadnieniu wyroku SN z dnia 4 listopada 2014 r. (I UK 107/14), trafnie wskazano, że w przepisach prawa cywilnego pojęcie nienależnego świadczenia jest zobiektywizowane (art. 410 § 2 KC), natomiast elementy odnoszące się do stanu świadomości (woli) wzbogaconego są uregulowane odrębnie (art. 409 KC), a więc nie są objęte definicją tego pojęcia. Natomiast w przepisach prawa ubezpieczeniowego (art. 84 ustawy systemowej oraz art. 138 ustawy emerytalnej) następuje połączenie tych elementów w samej definicji "świadczenia nienależnie pobranego". Innymi słowy - w prawie ubezpieczeń społecznych "świadczenie nienależnie pobrane" to nie tylko "świadczenie nienależne" (obiektywnie, np. wypłacane bez podstawy prawnej), ale także "nienależnie pobrane", a więc pobrane przez osobę, której można przypisać określone cechy dotyczące stanu świadomości (woli) lub określone działania (zaniechania) (zob. także wyrok SA w Gdańsku z 21.3.2017 r., III AUa 1703/16). **Zwrotu świadczeń nienależnych, niebędących świadczeniami nienależnie pobranymi, ZUS może dochodzić na zasadach ogólnych** (uchwała SN z 21.5.1984 r., III UZP 20/84; wyrok SN z 26.6.1985 r., II URN 98/85). W sprawach dotyczących żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń nie mają zastosowania zasady współżycia społecznego czy przepisy Kodeksu cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu (wyrok SA w Warszawie 3.12.2003 r., III AUa 1450/02; wyrok SA w Lublinie z 3.9.1998 r., III AUa 200/98).

W art. 138 ust. 3 ustawy przewidziano dwie przesłanki uznania świadczenia za nienależnie pobrane: fakt wypłacenia świadczenia osobie innej niż wskazana w decyzji ZUS (1) oraz zaistnienie powyższego stanu rzeczy z przyczyn niezależnych od organu rentowego (2). Organ rentowy nie musi wykazywać udzielenia stosownego pouczenia lub też świadomego wprowadzenia go w błąd przez osobę, która pobrała świadczenie.

Gramatyczna wykładnia art. 138 ust. 3 ustawy może okazać się niewystarczająca dla wyjaśnienia treści przepisu, ponieważ nie każde wypłacenie świadczenia osobie innej niż adresat decyzji stanowić będzie nienależnie pobrane.

Artykuł 138 ust. 3 nie znajduje zastosowania, o ile osoba nieuprawniona otrzyma świadczenie w wyniku błędu organu rentowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie mógł wówczas skorzystać jedynie z powództwa cywilnego. Dlatego też **gdyby przed terminem wypłaty świadczenia organ rentowy został powiadomiony o śmierci uprawnionego, to w przypadku dokonania wypłaty świadczenia, pomimo pozyskania powyższej informacji, należałoby uznać, że do wypłaty nie doszło z przyczyn niezależnych od organu rentowego.** W konsekwencji świadczenie takie nie podlegałoby zwrotowi na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy (wyrok SA w Katowicach z 22.10.2015 r., III AUa 2111/14). Stan faktyczny niniejszej sprawy odpowiada powyższemu założeniu.

Śmierć osoby uprawnionej do emerytury powoduje ustanie prawa do świadczenia (art. 101 pkt 2 ustawy), ale zgodnie z art. 136a tej ustawy jedynie świadczenia wypłacone przez organ rentowy za miesiące przypadające po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, mają charakter wypłaconych nienależnie (por. wyrok SA w Gdańsku z 15.5.2013 r., III AUa 1707/12). W spornej sprawie nie znajduje natomiast zastosowania art. 101 pkt 2 ustawy, albowiem reguluje on tylko tyle, że prawo do świadczeń ustaje ze śmiercią osoby uprawnionej. Przepis ten nie wyłącza natomiast zastosowania art. 138 ustawy. Zasadnie naprowadza skarżąca na treść art. 136a ust. 2 ustawy. Zgodnie z nim, w razie śmierci emeryta lub rencisty wstrzymanie wypłaty świadczenia następuje od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zmarł emeryt lub rencista. Z kolei stosownie do art. 134 ust 1 pkt 1 ustawy wypłatę świadczeń

wstrzymuje się, jeżeli powstaną okoliczności uzasadniające ustanie tego prawa, a w świetle art. 134 ust. 2 pkt 2 ustawy wstrzymanie wypłaty świadczeń następuje, poczynając od miesiąca, w którym została wydana decyzja o wstrzymaniu wypłaty. Przepisy te pozwalałyby przyjąć, że śmierć emeryta lub rencisty powoduje ustanie prawa do świadczenia od dnia, w którym ona nastąpiła, a w konsekwencji, że: 1) świadczenie pobrane za każdy okres przypadający po jego śmierci jest świadczeniem nienależnym, 2) wstrzymanie świadczenia możliwe jest od dnia następującego po tym zdarzeniu. Takie konsekwencje śmierci uprawnionego do emerytury lub renty wyłącza właśnie art. 136a ust. 2 ustawy. Przepis ten deklaruje bowiem, że w przypadku zgonu emeryta lub rencisty prawo do pobieranej przez niego emerytury lub renty trwa do końca miesiąca, w którym to zdarzenie nastąpiło. Oznacza to w szczególności, że emerytura lub renta za cały miesiąc, w którym ubezpieczony zmarł, jest świadczeniem należnym, jego wstrzymanie może nastąpić dopiero od kolejnego miesiąca i powinno ono zostać wypłacone na zasadach ogólnych. Prawdopodobnie więc będzie w szczególności wypłata emerytury lub renty za miesiąc, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, w tym innej osobie uprawnionej do odbioru świadczenia (zob. wyrok SA w Szczecinie z 2.2.2017 r., III AUa 11/16; wyrok SA w Katowicach z 11.12.2014 r., III AUa 92/14; wyrok SA z Poznaniu z 14.5.2015 r., III AUa 1390/14). W tym sensie art. 136a ust. 2 ustawy stanowi przepis szczególny w stosunku do art. 101 pkt 2 ustawy i modyfikuje konsekwencje śmierci emeryta lub rencisty, które mogłyby wynikać z art. 134 ust. 1 pkt 1, art. 138 ust. 2 pkt 1 i art. 138 ust. 3 ustawy. Podkreślenia przy tym wymaga, że emerytura lub renta w razie śmierci ubezpieczonego należąca jest za cały miesiąc, w którym nastąpiło to zdarzenie. Jedynie świadczenia wypłacone przez organ rentowy za miesiące przypadające po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy mają charakter wypłaconych nienależnie. Oznacza to, że ustawodawca przyznaje prawo do świadczenia również osobie zmarłej (na okres po dniu śmierci). W związku z powyższym emerytura za miesiąc, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego jest świadczeniem należnym (por. wyrok SA w Szczecinie z 2.2.2017 r., III AUa 11/16). Uprawnionemu renciście bądź osobie sprawującej nad nim opiekę, wypłaca się świadczenie za miesiąc, w którym nastąpił jego zgon (por. wyrok SA w Poznaniu z 14.5.2015 r., III AUa 1390/14). Z zestawienia art. 101 pkt 2, art. 136a ust. 2 i art. 138a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że emerytura lub renta za miesiąc, w którym nastąpił zgon świadczeniobiorcy jest świadczeniem należnym, a jego przelew na rachunek w banku, bądź wypłata osobie uprawnionej do jego odbioru za życia emeryta lub rencisty (nawet po dniu śmierci emeryta lub rencisty) jest prawidłowa (por. wyrok SA w Katowicach z 11.12.2014 r., III AUa 92/14).

W spornej sprawie wnioskodawczyni przed datą płatności świadczenia (15. dzień miesiąca) powiadomiła organ rentowy o śmierci babci, przedkładając skrócony odpis aktu zgonu oraz wnioski o zasiłek pogrzebowy (w dniu 14 lutego 2020 r.). Organ rentowy podjął działania wstrzymujące wypłatę świadczenia za luty 2020 r. (wraz z wyrównaniem), ale jednocześnie naprowadzał na bliżej nieokreślone przeszkody techniczne, które miały uniemożliwić osiągnięcie tego stanu. Tymczasem w wyroku SA w Katowicach z 28.11.2019 r. (III AUa 383/19) Sąd ten wyraził zapatrywanie, że **procedury finansowo - księgowo oraz proces techniczny wypłaty świadczenia nie mogą stanowić usprawiedliwienia niemożności wcześniejszej reakcji i anulowania dyspozycji wypłaty świadczenia**. To na organie rentowym spoczywa obowiązek takiej organizacji pracy, aby nie dochodziło do wypłaty świadczeń, do których prawo ubezpieczonym już albo jeszcze nie przysługuje – wygasło. Analogiczne zapatrywanie wyraził ten Sąd w wyroku z 22.10.2015 r. (III AUa 2111/14), wskazując, że **jeżeli przed terminem wypłaty renty rodzinnej, organ rentowy został powiadomiony o śmierci uprawnionego, to w przypadku wypłaty świadczenia należy uznać, że do wypłaty świadczenia nie doszło z przyczyn niezależnych od organu rentowego przez co pobrana kwota renty nie może podlegać zwrotowi na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy**. Organ rentowy, będąc powiadomiony o śmierci uprawnionego do renty, nie zdołał podjąć skutecznej decyzji o wstrzymaniu wypłaty świadczenia najprawdopodobniej wskutek niewłaściwej organizacji pracy Zakładu polegającej na braku odpowiedniego i niezwłocznego przekazu informacji między poszczególnymi komórkami organizacyjnymi. W związku z tym, należało przyjąć, że do wypłaty świadczenia nie doszło z przyczyn niezależnych od organu rentowego, przez co pobrana przez skarżącą kwota renty i świadczenia uzupełniającego nie może podlegać zwrotowi na podstawie art. 138 ust. 3 ustawy.

Jeszcze raz należy wyeksponować, że na organie rentowym spoczywa obowiązek takiej organizacji pracy, aby nie dochodziło do wypłaty świadczeń, do których prawo ubezpieczonym już nie przysługuje. Jeżeli wnioskodawca

dopełnił ciężącego na nim obowiązku zawiadomienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o śmierci ubezpieczonego niezwłocznie gdy o tym fakcie się dowiedział, to uznać należy, że aktualnie nie jest uprawnione obciążanie go obowiązkiem zwrotu wypłaconej renty (podobnie wyrok SA w Gdańsku z 29.6.2016 r., III AUa 373/16). **Zdaniem sądu, jeżeli organ rentowy dokonuje wypłaty świadczeń przed terminem ich płatności, działa na własne ryzyko, a obejmuje ono również możliwość wypłaty świadczenia po śmierci świadczeniobiorcy.**

Wobec treści rozstrzygnięcia sądu, za wtórną należy uznać argumentację wnioskodawczyni związaną z wysokością zwrotu, w której mieściło się również wyrównanie świadczenia uzupełniającego za okres od października 2019 r., jednakże racjonalny wydaje się wniosek, że część tej kwoty (2.000,00 zł z 3.665,01 zł) obejmowała świadczenia należne za miesiące poprzedzające miesiąc zgonu S. M..

Na gruncie ubezpieczeń społecznych świadczenie nienależnie pobrane to zatem nie tylko świadczenie nienależne, czyli obiektywnie wypłacane bez podstawy prawnej, lecz także nienależnie pobrane, a więc pobrane przez osobę, której można przypisać określone cechy dotyczące stanu świadomości (woli) lub określone działania (zaniechania) [zob.: K. Brzozowska, E. Dawidowska- Myszka, Obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, Przegląd Sądowy 2015/7-8/103 i n. oraz uzasadnienie wyroku SA w Rzeszowie z 5.12.2019 r. (III AUa 523/18)].

W świetle powołanych wyżej przepisów i argumentacji prawnej, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 KPC, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 KPC w zw. z art. 108 KPC i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) – 180,00 zł. Na koszty te złożyły się koszty dojazdu pełnomocnika na termin rozprawy, z pominięciem kosztów opłat autostradowych z uwagi nieprzedłożenie na tę okoliczność stosownych dowodów.